Lieta Nr.C30754112
CA-0694-15/27

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā
2015.gada 17.novembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Inta Zaļā,
tiesneši Ilze Celmiņa un Uldis Danga,
ar sekretāri Sabīni Melderi,
piedaloties prasītāja /pers. A/ pārstāvei /pers. B/, trešās personas Olaines novada domes pārstāvei /pers. C/ un atbildētāja Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas pārstāvei /pers. D/,

Rīgā, Brīvības bulvārī 34, atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret Latvijas Republikas Aizsardzības ministriju par rīcības atzīšanu par prettiesisku, morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu, dzīvojamās platības ierādīšanu ar trešo personu Olaines novada domi un Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas pretprasībā par izlikšanu bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas sakarā ar /pers. A/ iesniegto apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2014.gada 6.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1.] 2012.gada 21.septembrī Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā saņemts prasītāja /pers. A/ prasības pieteikums pret atbildētāju Latvijas Republikas Aizsardzības ministriju par Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas rīcības atzīšanu par prettiesisku, morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu. Prasībā lūgts:

1) atzīt par prettiesisku atbildētājas rīcību, nomainot nekustamam īpašumam – mājai /adrese/ statusu no "dzīvojamā māja" uz "komandpunkts";

2) atzīt par prettiesisku atbildētājas rīcību, liedzot prasītājam pieeju dzīvoklim /numurs/, kas atrodas nekustamajā īpašumā /adrese/, kurā prasītājs ir deklarējis savu dzīvesvietu;

3) atzīt par prettiesisku atbildētājas rīcību, atslēdzot elektroenerģijas padevi dzīvoklim /numurs/ nekustamajā īpašumā /adrese/, kurā prasītājs ir deklarējis savu dzīvesvietu;

4) atzīt par prettiesisku atbildētājas rīcību, pakļaujot prasītāju kā privātpersonu prasībām, kas piemērojamas militārām personām, un prasībām, kas piemērojamas aizturētajām personām;

5) atzīt par prettiesisku atbildētājas rīcību, uzliekot dzeloņstiepli apkārt mājai /adrese/;

6) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājam zaudējumus LVL 424,69 apmērā par SIA "Lattelecom" pakalpojumiem;

7) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājam morālo kompensāciju LVL 100 000 apmērā.

[1.1.] Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājs kopš 2000.gada 31.jūlija dzīvo mājās /adrese/, un šajā adresē prasītājs arī ir deklarējis savu dzīvesvietu. Dzīvokļa lietošanas tiesības prasītājs ieguva pamatojoties uz Latvijas Republikas Zemessardzes štāba bataljona komandiera vietas izpildītāja /pers. I/ 2000.gada 12.maija lūgumu Nr.8.01-10/248, kurā /pers. I/ lūdza Rīgas rajona Olaines pagasta valdes priekšsēdētājam noslēgt ar prasītāju īres līgumu un pierakstīt prasītāju un viņa māti /pers. L/ Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas valdījumā nodotajā mājā /adrese/.

Prasības pieteikumam pievienota Olaines pagasta padomes 2002.gada 2.augusta izziņa, kurā norādīts, ka prasītājs kopš 2000.gada 31.jūlija ir pierakstīts dzīvoklī /adrese/ē.

[1.2.] Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājs no 2000.gada 26.janvāra dienējis Latvijas Republikas Zemessardzē, bet 2002.gada 21.februārī tika atvaļināts no dienesta maksimālā vecuma sasniegšanas dēļ.

2003.gada 25.februārī prasītājs vērsās ar lūgumu Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijā privatizēt dzīvokli /adrese/.

Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija, sniedzot atbildi uz prasītāja iesniegumu, 2003.gada 19.martā, paskaidroja, ka dzīvoklim /adrese/noteikts dienesta dzīvokļa statuss. Līdz ar to dienesta dzīvokli iespējams privatizēt, ja tiek atcelts dienesta dzīvokļa statuss. Jautājumu par dienesta dzīvokļa statusa atcelšanu izlemj pašvaldība pēc Aizsardzības ministrijas ieteikuma.

2003.gada 15.maijā Aizsardzības ministrija atbildētājam paziņoja, ka dzīvoklim /adrese/ netiek noņemts dienesta dzīvojamās telpas statuss un atbildētājam pēc atvaļināšanas no Zemessardzes dienesta zudušas minētās dienesta dzīvojamās telpas lietošanas tiesības.

2004.gada 13.janvārī prasītājs saņēma paziņojumu no Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku radiocentra par to, ka prasītājam līdz 2004.gada 10.februārim ir jāatbrīvo dzīvoklis /adrese/. Šo Aizsardzības ministrijas paziņojumu prasītājs nav pildījis un turpinājis lietot strīdus dzīvojamo telpu. 2009.gada 15.septembra dzīvoklim, kurā prasītājs vēl arvien mitinājās, tika atslēgta elektrības padeve, kā arī liegta iespēja lietot ūdeni.

Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija savā 2011.gada 10.jūnija atbildē prasītājam paskaidroja, ka Olaines novada Olaines pagastā esošā valsts nekustamā īpašuma /Nosaukums/, ar kadastra numuru /numurs A/, sastāvā ietilpstošā būve ar kadastra apzīmējumu /numurs B/ valsts aizsardzības infrastruktūras pilnveidošanas procesā ir pārveidota par nekustamā īpašuma /Nosaukums/ komandpunktu. Atbildē Aizsardzības ministrija izteikusi atkārtotu lūgumu telpas atbrīvot. Prasītājam tika piedāvātas citas dzīvojamās telpas, kuras prasītāja ieskatā neatbilda normāliem sadzīves apstākļiem un no tām prasītājs atteicies.

Sākot no 2011.gada aprīļa prasītājam tika liegta iespēja iekļūt dzīvoklī, jo apkārt mājai /Nosaukums/ tika uztaisīts žogs un nolikta apsardze. Prasītājs nav varējis no dzīvokļa paņemt savas personiskās mantas un bijis spiests meklēt citu dzīves vietu.

Prasītājs uzskata, ka atbildētājs rīkojies prettiesiski un ar šādu savu rīcību nodarījis viņam morālo kaitējumu.

[2.] 2012.gada 13.decembrī Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā saņemts Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas paskaidrojumi

celtajā prasībā. Atbildētāja prasību neatzīst un lūdz to noraidīt.

Atbildētāja uzskata, ka prasītājam nekad nav bijis tiesisks pamats lietot dzīvokli /adrese/, jo ar viņu nav bijis noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums. Māja, kurā atrodas strīdus dzīvoklis, jau no 1994.gada atrodas Aizsardzības ministrijas valdījumā, līdz ar to pašvaldībai nebija tiesības lemt jautājumu par dzīvojamās telpas izīrēšanu. Savukārt apstāklis, ka prasītājs ir bijis pierakstīts un deklarēts minētajā dzīvesvietā, nerada tiesisku pamatu īres tiesībām.

[3.] 2013.gada 13.maijā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā saņemta Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas pretprasība pret /pers. A/, kurā lūgts izbeigt ar atbildētāju nekustamā īpašuma /adrese/ sastāvā esošās būves ar kadastra Nr. /numurs C/daļas – agrākā dzīvokļa /numurs/ lietošanas tiesības un izlikt atbildētāju no tām bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

[3.1.] Pretprasības pieteikumā norādīts, ka prasītājs kopš 2000.gada 31.jūlija ir pierakstīts un pašlaik arī deklarēts atbildētājas valdījumā nodotajā valsts nekustamā īpašumā /adrese/ sastāvā esošās būves ar kadastra apzīmējumu /numurs D/daļā, kas atbilst agrākajam dzīvoklim /numurs/. Prasītājs šajā dzīvoklī praktiski neuzturas, tajā atrodas prasītājam piederošās mantas un viņš atsakās dzīvokli atbrīvot un deklarēt savu dzīvesvietu citur. Tāpat prasītājs ir atteicies no atbildētāju puses piedāvātā atbalsta citas dzīvojamās telpas atrašanā, norādot, ka tās esot sliktā tehniskā stāvoklī.

[3.2.] Saskaņā ar Ministru kabineta 1994.gada 20.decembra rīkojumu Nr.566 "Par nekustamo īpašumu Rīgas rajona Olaines pagasta "/nosaukums." un "/nosaukums."" nekustamo īpašumu /Nosaukums/ ar kadastra numuru /numurs A/, kas atrodas Jaunolainē, Olaines pagastā, pēc tā pārņemšanas no bijušās PSRS Aizsardzības ministrijas karaspēka daļa Nr.44417, ir paredzēts saglabāt valsts īpašumā un izveidot tajā Nacionālo bruņoto spēku sakaru centru. Tādējādi jau sākotnēji tika pieņemts lēmums, ka šajā nekustamā īpašumā tiks izveidot stratēģiski svarīgs valsts aizsardzības objekts un viss nekustamais īpašums vienotā sastāvā, tajā skaitā dzīvojamā ēka, tiek izmantots militāro funkciju izpildei un valsts aizsardzības vajadzībām. Izmaiņas attiecībā uz dzīvojamo ēku 2009.gada 28.augustā ir nostiprinātas Olaines pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs E/un līdz ar šo ierakstu ēkas ar kadastra apzīmējumu /numurs D/statusa izmaiņas ir ieguvušas publisku ticamību.

[3.3.] Aizsardzības ministrija nodrošina karavīrus ar dienesta dzīvokļiem atbilstoši likuma "Par Aizsardzības spēkiem" 47.pantam. Kārtību, kādā tika piešķirtas un izīrētas Aizsardzības ministrijas valdījumā esošas dienesta dzīvojamās telpas 2000.gadā, noteica aizsardzības ministra 1998.gada 28.jūlija pavēle Nr.172 un Aizsardzības ministrijas dienesta dzīvokļu un dzīvojamās platības uzskaites, sadales un ekspluatācijas instrukcija. Aizsardzības ministrija un Nacionālo bruņoto spēku dzīvokļu sadales komisija nekad nav lēmusi par dzīvokļa lietošanas tiesību piešķiršanu vai izīrēšanu prasītājam.

Pretprasībā norādīts, ka starp prasītāju un atbildētāju nekad nav bijis noslēgts īres līgums. Prasītājs dzīvokli /numurs/1 mājā /Nosaukums/uzsācis lietot patvarīgi un lieto to joprojām bez tiesiska pamata.

No 2002.gada 21.februāra, kad ar prasītāju tika izbeigtas dienesta attiecības, atbildētāja ir vairākkārt prasītājam izteikusi lūgumu atbrīvot patvarīgi aizņemtās telpas, bet prasītājs šos lūgumus ignorējis.

[3.4.] Pretprasībā norādīts, ka prasītāja pieraksts agrākajā dzīvoklī /numurs/ neatbilst likuma "Par dzīvojamo telpu īri" (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2002.gada 1.janvārim) 5.panta prasībām, jo nav bijis pieņemts nekustamā īpašuma valdītāja institūcijas lēmums par dzīvojamās telpas nodošanu lietošanā un noslēgts ar prasītāju rakstveida īres līgums.

Līdz ar to pieraksts strīdus telpās ir veikts prettiesiski, pārkāpjot 1993.gada 13.aprīļa Latvijas Republikas Ministru padomes lēmumu Nr.186 apstiprināto noteikumu "Iedzīvotāju pierakstīšanas un izrakstīšanas noteikumi Latvijas Republikā" 9. un 14.punktu.

[4.] 2013.gada 21.maijā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā saņemts prasītāja lūgums par trešās personas – Olaines novada pašvaldības pieaicināšanu lietā.

2013.gada 10.septembra tiesas sēdē tiesa nolēma pieaicināt lietā kā trešo personu Olaines novada pašvaldību.

[5.] 2013.gada 23.augustā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā saņemti prasītāja grozījumi un papildinājumi prasības pieteikumam, kuros prasītājs lūdz uzlikt par pienākumu atbildētājai ierādīt prasītājam dzīvojamo platību, kas ir līdzvērtīga tai platībai, kas bija prasītāja lietošanā /adrese/.

Grozījumos norādīts, ka pārējie prasības pieteikumā minētie prasījumi netiek mainīti.

Papildus prasības pieteikumā minētajiem argumentiem, prasītājs, atsaucoties uz likuma "Par dzīvojami telpu īri" 8.pantu, likuma "Par dzīvojamo telpu īri" Pārejas noteikumu 1.punktu un 2003.gada 17.marta Olaines pagasta padomes izziņu, norāda, ka uz 2001.gadu, kad atbildētāja īpašumā nonāca strīdus dzīvojamā platība, starp atbildētāju un prasītāju jau pastāvēja beztermiņa īres attiecības.

[6.] Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa 2014.gada 6.oktobrī nosprieda prasību noraidīt un pretprasību apmierināt. Izbeigt /pers. A/ nekustamā īpašuma /adrese/, sastāvā esošās būves ar kadastra apzīmējumu /numurs D/daļas – agrākā dzīvokļa /numurs/ lietošanas tiesības un izlikt prasītāju no agrākā dzīvokļa /numurs/ ar visām viņam piederošajām mantām bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas, piedzīt no prasītāja par labu atbildētājam tiesas izdevumus EUR 75,84.

[6.1.] Pirmās instances tiesa, konstatējusi, ka nekustamais īpašums /adrese/ tika nodots LR Aizsardzības ministrijas valdījumā un no 1994.gada 20.decembra tas atrodas Aizsardzības ministrijas valdījumā Nacionālo bruņoto spēku sakaru centra izveidei.

Prasītājs minētajā īpašumā tika iemitināts pamatojoties uz LR Zemessardzes štāba bataljona komandiera vietas izpildītāja lūguma, jo ar prasītāju 2000.gada 26.janvārī bija noslēgts līgums par profesionālo militāro dienestu Zemessardzē. Minētā vēstule bijusi par pamatu Olaines pagasta pašvaldībai prasītāju 2000.gada 31.jūlijā pierakstīt strīdus dzīvoklī.

Tiesa, atsaucoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1993.gada 12.februāra lēmuma Nr.76 "Iedzīvotāju pierakstīšanās un izrakstīšanās noteikumi Latvijas Republikā" 15.punktu, secināja, ka nesaņemot mājas valdītāja noslēgto īres līgumu, Olaines novada pašvaldība rīkojās pārsteidzīgi, pierakstot prasītāju dzīvoklī /adrese/.

Tiesa, atsaucoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 23.pantu, secinājusi, ka vienīgais tiesiskais pamats lietot dienesta dzīvojamo telpu ir dienests vai mācības. Savukārt saskaņā ar minētā panta ceturto daļu, prasītāja pienākums bija pēc atvaļināšanās no dienesta 2002.gada 31.decembrī dzīvokli ēkā /Nosaukums/ labprātīgi atbrīvot.

[6.2.] Pārbaudot lietas materiālos esošos pierādījumus saistībā ar prasītāja mēģinājumu privatizēt dzīvokli Nr.11 "/nosaukums." Jaunolainē, pirmās instances tiesa atzina, ka atbildētāja rīcība, atsakot noņemt dienesta dzīvokļa statusu prasītāja lietotajam dzīvoklim, bija tiesiska.

Tiesa atzina, ka nekustamā īpašuma statusa maiņa ir neapstrīdama īpašnieka tiesība un šāda rīcība atbilst Aizsardzības ministrijas uzdevumiem. Šajā sakarā tiesa ir atsaukusies uz Civillikuma 927.pantu, Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumiem Nr.236 "Aizsardzības ministrijas nolikums" un 2003.gada 22.aprīļa noteikumiem Nr.190 "Valsts aizsardzības būvju būvniecības kārtība".

Par nekustamā īpašuma statusa maiņu prasītājs bijis savlaicīgi informēts, pieprasot nekustamo īpašumu līdz 2004.gada 10.februārim atbrīvot, ko prasītājs nav darījis.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzinusi par tiesisku atbildētājas rīcību, liedzot prasītājam pieeju strīdus dzīvoklim un uzliekot īpašumam apkārt dzeloņstieples žogu. Šajā sakarā tiesa atzina par pamatotu atbildētāja argumentu, ka nepieciešamība noteikt drošības noteikumus un caurlaižu režīmu, kā arī izbūvēt Ziemeļatlantijas līguma organizācijas valstu aizsardzības objektiem noteiktajām prasībām atbilstošu žogu, izriet no fakta, ka nekustamais īpašums /adrese/ ir stratēģiski svarīgs valsts aizsardzības objekts, kas vienotā sastāvā tiek izmantots militāru funkciju izpildei un valsts aizsardzības vajadzībām. Savukārt, atrodoties valsts aizsardzības objektā, kas tiek izmantots militāru funkciju veikšanai, ir nepieciešams ievērot drošības prasības un militārās policijas norādījumus.

Tiesa, izskatot lietu, ir secinājusi, ka prasītājam nav liegta pieeja agrākajam dzīvoklim /numurs/, kurā atrodas prasītāja personīgās mantas, jo tajā ir iespējams iekļūt, ievērojot objektam noteiktos drošības noteikumus, par ko prasītājs ir informēts, ko apliecina 2011.gada 26.septembra saistību apliecinājums.

[6.3.] Tiesa atzina par nepamatotu un noraidāmu prasību daļā par zaudējumu piedziņu LVL 424,69 apmērā, kas prasītājam esot radušies sakarā ar SIA "Lattelekom" sniegtajiem pakalpojumiem, kurus viņam no 2009.gada 15.septembra bija liegta iespēja izmantot. Tiesa atzina, ka prasītājs jau no 2004.gada bija informēts par to, ka strīdus dzīvoklis prasītājam ir jāatbrīvo. Līdz ar to prasītājam nebija nekāda pamata slēgt līgumu ar SIA "Lattelekom", apzinoties, ka šo pakalpojumu izmantošana viņam nebūs iespējama.

[6.4.] Saistībā ar prasījumu uzlikt par pienākumu atbildētājam ierādīt prasītājam dzīvojamo platību, kas ir līdzvērtīga tai platībai, kas bija prasītājam /adrese/, tiesa, atsaucoties uz 1994.gada 30.aprīlī starp Latvijas Republikas valdību un Krievijas Federācijas valdību noslēgto vienošanos par Latvijas Republikas teritorijā dzīvojošo Krievijas militārpersonu un viņa ģimenes locekļu sociālo aizsardzību, atzina, ka šī vienošanās nav attiecināma uz prasītāju. Šajā sakarā tiesa norādīja, ka prasītājs nav atzīts ne par Krievijas militāro pensionāru, ne tā ģimenes locekli.

Tiesa, ievērojot to, ka likums neparedz pienākumu atbildētājam ierādīt prasītājam citu dzīvojamo platību, spriedumā nav vērtējusi prasītāja iesniegtos pierādījumus saistībā ar atbildētāja piedāvāto dzīvojamo telpu tehnisko stāvokli un atbilstību dzīvošanai.

[6.5.] Tiesa, atsaucoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 26.panta sesto daļu, atzinusi, ka atbildētāja pamatoti cēlusi tiesā prasību pret /pers. A/ par izlikšanu no telpām, kurās viņš iemitinājies bez tiesiska pamata.

[7.] Par pirmās instances tiesas spriedumu prasītājs iesniedza apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu pilnā apmērā.

Apelācijas sūdzība ir balstīta uz tiem pašiem argumentiem un apstākļiem, kas norādīti prasības pieteikumā un tā grozījumos.

[7.1.] Papildus prasītājs ir norādījis, ka nepiekrīt pirmās instances tiesas argumentācijai par atbildības uzlikšanu uz prasītāju par valsts iestādes rīcību saistībā ar prasītāja dzīvesvietas deklarēšanu.

Prasītājs uzskata, ka pirmās instances tiesa bez pamatotas ievērības atstājusi prasītāja apgalvojumu, ka viņam noteikta invaliditāte, kura ir iegūta militāra dienesta laikā, pildot militāra dienesta pienākumus.

Prasītājs nepiekrīt pirmās instances tiesas secinājumam, ka atbildētāja viņu informēja par dzīvojamās ēkas statusa maiņu.

Prasītājs uzskata, ka tiesa nav vērtējusi pēc būtības pamatojumu, kādēļ prasītājs lūdza piedzīt morālā kaitējuma atlīdzību. Šajā sakarā tiesa nav ņēmusi vērā, ka prasītājam liegta iespēja piekļūt dzīvokli, kurā atrodas viņa personīgās mantas.

[7.2.] Tādējādi prasītājs nepiekrīt pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai jautājumā par pretprasības apmierināšanu un prasītāja izlikšanu no dzīvokļa. Prasītāja ieskatā tiesa nav pietiekami motivējusi spriedumu.

[8.] Tiesas sēdē prasītāja pilnvarotā persona prasību un iesniegto apelācijas sūdzību uzturēja, bet pretprasību neatzina un lūdza noraidīt.

Tiesas sēdē atbildētājas pilnvarotā pārstāve prasību neatzina un uzturēja pretprasību.

Trešās personas pārstāve tiesas sēdē paskaidroja, ka Olaines pagasta padome prasītāju 2000.gada 31.jūlijā pierakstīja strīdus dzīvojamā telpā, bet īres līgumu ar viņu nav slēgusi, jo nekustamais īpašums atradās Aizsardzības ministrijas valdījumā.

Motīvu daļa

[9.] Pārbaudot civillietas materiālus, uzklausot lietas dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējot lietā esošos pierādījumus, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasība un apelācijas sūdzība noraidāma, savukārt pretprasība ir apmierināma.

Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa paredz, ka gadījumā, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākas instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai. Šāda gadījumā šī likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus spriedumu motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedumā norādītā motivācija ir pareiza un Civillietu tiesu kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai.

Sakarā ar prasītāja iesniegto apelācijas sūdzību Civillietu tiesu kolēģija uzskata par nepieciešamu vērtēt tos apelācijas sūdzībā izteiktos argumentus, kurus pirmās instances tiesa savā spriedumā nav vērtējusi

[10.] Izvērtējot celtās prasības pamatu un iesniegto pretprasību, Civillietu tiesu kolēģija secina, ka lietā pastāv strīds par to, vai prasītājs likumīgi ievietojies telpās /adrese/ un tajās 2000.gada 31.jūlijā pierakstījies.

[10.1.] No lietas materiāliem (1.sējums, l.l. 236) redzams, ka Latvijas Republikas Ministru kabinets 1994.gada 20.decembrī pieņēmis rīkojumu Nr.566-r, ar kuru Latvijas Republikas īpašumā esošo nekustamo īpašumu /adrese/, nodeva Aizsardzības ministrijas valdījumā Nacionālo bruņoto spēķu sakaru centra izveidei. Aizsardzības ministrijai uzlikts par pienākumu sagatavot dokumentus šī rīkojuma izpildei un nekustamā īpašuma reģistrēšanai uz valsts vārda Aizsardzības ministrijas personā. Aizsardzības ministrijai uzlikts par pienākumu nodot rīkojumā minēto nekustamo īpašumu Zemessardzes štāba lietošanā.

Nekustamais īpašuma ar nosaukumu /adrese/ zemesgrāmatā reģistrēts 2001.gada 10.oktobrī u z Latvijas valsts vārda Aizsardzības ministrijas personā (1.sējums, l.l. 235).

[10.2.] 2000.gada 26.janvārī Latvijas Republikas Zemessardzes štāba bataljona komandieris noslēdzis ar prasītāju /pers. A/ līgumu par profesionālo militāro dienestu Zemessardzē kaprāļa dienesta pakāpē (1.sējums, l.l. 45–46).

Pēc šī līguma noslēgšanas 2000.gada 12.maijā Latvijas Republikas Zemessardzes Štāba bataljona komandiera vietas izpildītājs /pers. I/ vērsies ar lūgumu Rīgas rajona Olaines pagasta valdē noslēgt ar /pers. A/ dzīvojamās telpas īres līgumu un pierakstīt /pers. A/ kopā ar viņa māti /pers. J/ Latvijas Republikas Zemessardzes valdījumā nodotajā mājā /adrese/. Kā pamatu šādam lūgumam Zemessardzes Štāba komandiera vietas izpildītājs norādījis apstākli, ka /pers. A/ ir jāatbrīvo dzīvoklis denacionalizētajā mājā /adrese/ (1.sējums, l.l. 47).

Kā redzams no lietas materiāliem, Rīgas rajona Olaines pagasta padome šo lūgumu izpildījusi daļēji, veicot 2000.gada 31.jūlijā /pers. A/ pierakstu lūgumā minētajā adresē (1.sējums, l.l. 48).

[10.3.] Lietā nepastāv strīds par to, ka nekustamais īpašums /Nosaukums/ no 1994.gada 20.decembra atradās Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas valdījumā.

Civillikuma 876.pantā noteikts, ka lietas valdījums ir īpašuma tiesībai atbilstoša faktiska vara pār lietu. Tas pastāv, kad ķermeniska lieta faktiski atrodas kādas personas pilnīgā varā un kad pie tam šī persona izrāda gribu rīkoties ar lietu līdzīgi īpašniekam.

Tā kā nekustamais īpašums, kurā prasītājs tika pierakstīts, atradās Aizsardzības ministrijas faktiskajā valdījumā, tad tikai ar tās piekrišanu īpašuma varēja nodot kādas personas, konkrētajā gadījumā - prasītāja lietošanā.

Likuma "Par dzīvojamās telpu īri" (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2002.gada 1.janvārim) 2.pantā bija noteikts, ka dzīvojamās telpas lietošanas vienīgais pamats īrniekam ir dzīvojamās telpas īres līgums.

Savukārt minētā likuma 5.pantā bija noteikts, ka dzīvojamās telpas īres līgumu slēdz rakstveidā izīrētājs un īrnieks. Valstij piederošās mājas

dzīvojamās telpas īres līgumu uz valsts institūcijas lēmuma pamata slēdz valdītājs.

Civillietu tiesu kolēģija secina, ka Aizsardzības ministrija, kuras valdījumā tika nodots nekustamais īpašums /adrese/, nekad nav pieņēmusi lēmumu par dzīvokļa /numurs/izīrēšanu prasītājam /pers. A/, kā arī nav slēgusi ar prasītāju dzīvojamās telpas īres līgumu. Šo faktu savā 2008.gada 26.augusta iesniegumā Aizsardzības ministrijai ir apstiprinājis arī prasītājs (1.sējums, l.l. 88).

[10.4.] Nav pamats uzskatīt, ka minētais dzīvoklis prasītājam būtu bijis piešķirts kā dienesta dzīvoklis. Likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 26.pantā (redakcija līdz 2002.gada 1.janvārim), bija noteikts, ka dienesta dzīvokļu statusu apstiprina ar attiecīgās valsts pašvaldības institūcijas lēmumu. Valdība apstiprina to amatu un profesiju sarakstu, kas dod tiesības personai izmantot dienesta dzīvojamo telpu.

Kaut arī atbildētāja savās prasītājam 2003.gada 12.septembrī sniegtajā atbildē norādījusi uz iespējamo strīdus dzīvokļa statusu kā "dienesta dzīvoklis" (1.sējums, l.l. 67), lietas materiāliem nav pievienots pašvaldības lēmums par šāda statusa noteikšanu.

Fakts, ka prasītāja iemitināšana dzīvoklī nav saistāma ar viņa dienestu, secināms no Zemessardzes Štāba bataljona komandiera vietas izpildītāja iesnieguma Rīgas rajona Olaines pagastam (1.sējums, l.l.47), kurā norādīts, ka /pers. A/ nepieciešama dzīvojamā telpa sakarā ar to, ka viņam jāatbrīvo denacionalizēta māja Siguldā.

[10.5.] Prasītājam ar atbildētāju nav izveidojušās arī dzīvojamās telpas īres tiesiskās attiecības, jo puses nekad nav vienojušās par īres līguma būtiskajām sastāvdaļām, t.i., par priekšmetu un maksu (Civillikuma 2124.pants). Prasītājs kopš ievietošanās strīdus dzīvokli nekad nav veicis īres maksājumus.

Izvērtējot situāciju, kādā prasītājs iemitinājās dzīvoklī, tiesu kolēģija secina, ka prasītāja ievietošanās notika nekontrolēti, izmantojot apstākli, kad vēsturiski valstī notika īpašumu pārņemšana no PSRS Aizsardzības ministrijas un šā procesa sakārtošanai un pabeigšana bija nepieciešams laiks.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasītājs strīdus dzīvoklī iemitinājies bez likumīga pamata un šāda prasītāja rīcība nevar radīt tiesiskas sekas – uzlikt par pienākumu Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijai ierādīt prasītājam citu dzīvojamo telpu, kā tas lūgts prasības pieteikuma grozījumos.

[10.6.] Civillietu tiesu kolēģija uzskata par nepieciešamu norādīt, ka tiesības uz dzīvojamās telpas lietošanu prasītājam neradīja arī viņa pieraksts strīdus dzīvoklī, kas tika izdarīts 2000.gada 31.jūlijā.

Pieraksts ir administratīvs akts, kura nosacījumi tika noteikti LR Ministru Padomes 1993.gada 13.aprīlī pieņemtajā lēmumā Nr.186 - "Iedzīvotāju pierakstīšanas un izrakstīšanas noteikumi". Minētie noteikumi zaudēja spēku, kad 2003.gada 1.jūlijā stājās spēkā Dzīvesvietas deklarēšanas likums.

Noteikumu 9.punktā bija teikts, ka īrnieks un viņa ģimenes locekļi tiek pierakstīti dzīvojamā telpā, ja viņi ir iemitināti attiecīgajā dzīvojamā telpā saskaņā ar likuma "Par dzīvojamo telpu īri" nosacījumiem.

Kā jau spriedumā norādīts, prasītājs /pers. A/ dzīvoklī iemitinājās bez tiesiska pamata, jo dzīvojamās ēkas valdītājs nebija pieņēmis lēmumu par dzīvojamās telpas īres līguma slēgšanu.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka Olaines pagasta padomes pienākums bija pierakstīt prasītāju adresē, kurā viņš iemitinājās, jo atbilstoši "Iedzīvotāju pierakstīšanas un izrakstīšanas noteikumu" 2.punktam, visām personām, kuras dzīvoja Latvijas Republikā vai ieradās no citām valstīm uz laiku, ilgāku par trīs mēnešiem, obligāti bija jāpierakstās viņu dzīvesvietā.

Olaines pagasta padomei, saņemto Zemessardzes Štāba bataljona komandiera paziņojumu, ka mājās /adrese/ iemitinājies prasītājs /pers. A/, bija pienākums viņu pierakstīt šajā adresē kā personas dzīvesvietā.

Izvērtējot prasības pieteikumā minētos argumentus kopsakarā ar iesniegtajiem pierādījumiem, tiesu kolēģija atzīst, ka prasītājs dzīvoklī /adrese/ ievietojās nelikumīgi un ar savu rīcību nav ieguvis dzīvojamās telpas lietošanas tiesības.

[10.7.] Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka nav pamats vērtēt prasību daļā par morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu, ko prasītāja ieskatā atbildētāja pieļāvusi ar savu darbību, liedzot prasītājam izmantot nelikumīgi aizņemtās dzīvojamās telpas.

Civillikuma 1635.pantā noteikts, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morāls kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

Lietā nav strīda par to, ka nekustamais īpašums /adrese/, ir Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas valdījumā esošs militāri stratēģisks objekts. Šā objekta drošības nodrošināšanai Aizsardzības ministrijai ir tiesības to norobežot, liedzot nekontrolējamu piekļuvi objekta ēkām. Par objekta stratēģisko nozīmi prasītājs vairākkārt ticis informēts, par ko liecina viena no Aizsardzības ministrijas 2010.gada 23.decembra prasītājam sniegtajām atbildēm (1.sējums, l.l. 194). Atbildētājs 2011.gada 26.septembrī tika iepazīstināts ar objekta /Nosaukums/ komandantpunkta pagaidu drošības noteikumiem, kurus viņš arī parakstījis (1.sējums, l.l. 190). Minētie fakti liecina par to, ka prasītājs tika informēts par noteikumiem un to ievērošanas nepieciešamību, kādi tika noteikti objektā. Pieņemtie noteikumi un objektā veiktie būvdarbi saistībā ar tā labiekārtošanu nav uzskatāmi par nelikumīgām darbībām, kuras radījušas prasītājam morālas kaitējumu. Līdz ar to prasība daļā par atlīdzības piedziņu ir noraidāma.

[10.8.] Civillietu tiesu kolēģija atzīst par nepamatotu arī prasību daļā par zaudējumu piedziņu LVL 424,69 (kas ir EUR 604,28) apmērā, kas prasītājam radušies sakarā ar to, ka viņš nevarēja izmantot SIA "Lattelecom" pakalpojumus.

Civillikuma 1776.pantā noteikts, ka cietušajam zaudējumu novēršanai jāveic tādi pasākumi, kas attiecīgajos apstākļos ir saprātīgi.

Prasītājs līgumu ar "Lattelecom" par pakalpojumu sniegšanu dzīvoklim /adrese/ slēdzis 2009.gada 17.martā (1.sējums, l.l. 90), t.i. laikā, kad viņam jau bija izsniegts brīdinājums par nelikumīgi aizņemtās telpas atbrīvošanu. Prasītājam, zinot, ka pastāv strīds par telpu izmantošanas likumību un strīdus telpas atrodas stratēģiski nozīmīgā Aizsardzības ministrijas objektā, vajadzēja apzināties savas rīcības sekas un iespējamos zaudējumus.

[10.9.] Izvērtējot Aizsardzības ministrijas iesniegto pretprasību, kurā lūgts izbeigt nekustamā īpašuma daļas ar kadastra Nr./numurs F/bijušā dzīvokļa /numurs/, kas atrodas /adrese/ lietošanas tiesības un izlikt prasītāju /pers. A/ no šīm telpām, Civillietu tiesu kolēģija atzīst par pamatotu un apmierināmu.

Kā jau spriedumā norādīts, atsaucoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 2., 5., 26.pantu, /pers. A/ 2000.gada jūlijā strīdus nekustamajā īpašumā iemitinājies nelikumīgi. Par nepieciešamību strīdus dzīvojamo telpu atbrīvot /pers. A/ tika rakstveidā brīdināts jau 2004.gada 7.janvārī, nosakot termiņu dzīvokļa atbrīvošanai līdz 2004.gada 10.februārim (1.sējums, l.l. 69). Pēc šī brīdinājuma izsniegšanas starp Aizsardzības ministriju un /pers. A/ norisinājās sarunas par iespēju strīdu atrisināt ar izlīgumu (1.sējums, l.l. 131, 164, 192). Tā kā puses nevarēja vienoties par iespējamo strīda risinājumu, celta prasība par /pers. A/ izlikšanu no strīdus telpām.

Likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 44.pantā noteikts, ka persona, kas patvarīgi – bez dzīvojamās telpas īres līguma noslēgšanas – aizņēmušas dzīvojamās telpas, izliek tiesas ceļā bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas, piedzenot visus zaudējumus, kas saistīti ar telpu nelikumīgu aizņemšanu un izlikšanu no tām.

[11.] Ņemot vērā, ka lieta izskatīta pēc būtības, prasība noraidīta un pretprasība ir apmierināta, Civillietu tiesu kolēģija atzīst par nepieciešamu izskatīt jautājumu par tiesas izdevumu atlīdzināšanu.

Civilprocesa likuma 33.panta otrā daļa nosaka, ka tiesas izdevumi ir valsts nodeva, kancelejas nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

No lietas materiāliem (1.sējums, l.l. 4) ir redzams, ka prasītājs ir atbrīvots no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos. Līdz ar to no atbildētāja par labu valstij tiesas izdevumi nav piedzenami.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā ir taisīts spriedums, otra puse atlīdzina tās samaksātos tiesas izdevumus.

Prasītājs ir atbrīvots no tiesas samaksas valsts ienākumos, taču ņemot vērā, ka pretprasība ir apmierināta, no prasītāja par labu atbildētājam ir piedzenami atbildētāja samaksātie tiesas izdevumi.

No lietas materiāliem (2.sējums, l.l. 7, 8) ir redzams, ka Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija par pretprasības pieteikumu ir samaksājusi valsts nodevu LVL 50 jeb EUR 71,14 (šeit un turpmāk konvertācija veikta pēc Latvijas Bankas apstiprinātā valūtas kursa 0,702894) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus LVL 3,30 jeb EUR 4,70.

Ņemot vērā minēto no prasītāja par labu atbildētājam ir piedzenami tiesas izdevumi EUR 75,84.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] panta pirmo daļu Civillietu tiesu kolēģija nosaka desmit dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 204.[1] panta pirmo daļu, 432., 433. un 434.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda

noraidīt /pers. A/ prasību pret Latvijas Republikas Aizsardzības ministriju par rīcības atzīšanu par prettiesisku, morālā kaitējuma piedziņu, dzīvojamās platības ierādīšanu.

Apmierināt Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas pretprasību pret /pers. A/ par nekustamā īpašuma /adrese/, sastāvā esošās būves ar kadastra apzīmējumu /numurs B/daļas – agrākā dzīvokļa /numurs/ lietošanas attiecību izbeigšanu un /pers. A/ izlikšanu no tā bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas.

Izbeigt nekustamā īpašuma /adrese/ sastāvā esošās būves ar kadastra apzīmējumu /numurs B/daļas agrākā dzīvokļa /numurs/ lietošanas tiesības un izlikt /pers. A/ no agrākā dzīvokļa /numurs/ ar visām viņam piederošajām mantām bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijai tiesas izdevumus EUR 75,84 (septiņdesmit pieci euro, 84 centi), kas sastāv no valsts nodevas maksājuma EUR 71,14 un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu maksājuma EUR 4,70.

Noteikt desmit dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns sprieduma teksts sastādīts 2015.gada 4.decembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Zaļā

Tiesnese I.Celmiņa

Tiesnesis U.Danga